Št. 261 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v petek 3. novembra 1922 Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVII

EDINOST

Izhaja, izvzemši ponedeljek ... vsak dan. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nad... se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprej... vračajo. Izdajatelj in odgovorn... Anton Gerbec ... Edinost. Tisk tiskarne Edinost ... znaša za mese... L 19.50, pol leta L 32.— in ... Za inozemst... več. — Telefon uredništva ... št.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm.*) — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Program južnotirolskih Nemcev

Politični program nemških državljanov Italije je poznan. Saj ga naglašajo z vso jasnostjo in odločnostjo ob vsaki priliki, spričo vsakega zanje važnega dogodka v državnopolitičnem življenju svoje nove države, posebno pa ob vsakem koraku vlade, ki ogroža ali njihove duhovne, ali materialne interese. Naravno je to. Saj so znano zavedno ljudstvo, z velikimi tradicijami, nepremično zvesto vdano svojemu narodnemu bistvu, neomajno v svojem verskem čustvovanju. In pri tem imajo Nemci še zavest, da živo sočustvujejo z njimi — kar gotovo težko pada na tehtnico — miljoni njihovega visokokulturnega, delavnega in tudi po svojem številu mogočnega naroda, ki bo — vkljub veliki nesreči, ki ga je zadela — vsekdar igral soodločilno vlogo v mednarodnem življenju.

Te dni so imeli južnotirolski Nemci, kakor smo javili že v včerajšnji številki, shod svojih zaupnikov, ki so — na tem ni nikakega dvoma — verni tolmači čustvovanja in mišljenja ljudstva. Včeraj smo posneli bistvene točke iz izjave, ki je bila sklenjena na tem shodu. Po neljubem naključju pa je izostala ena točka, ki tvori enega temeljnih vogalov njihovega programa. Zahtevajo tudi, naj se vlada ne dotika verskega čuta južnotirolskega ljudstva.

V svoji izjavi zahtevajo nadalje red in strogo zakonitost v državi, neskrčeno ohranitev svoje narodnosti, popolno svobodo pri uveljavljanju narodnega življenja, svoboden razmah snovanja na polju šolstva, spoštovanje njihovega verskega čustvovanja, izdatno pospeševanje gospodarskih interesov, in — v čim varnejšo zagotovitev vseh teh zahtev — razsežno samoupravo, seveda v okviru državnih zakonov. Kar zahtevajo, ni le posvečeno po načelu danes — vsaj z besedo — splošno priznane pravice narodnih manjšin, po načelu svobode in demokracije, ampak tudi ni nikakor v navzkrižju z interesi države v nobenem pogledu. Kar zahtevajo, je vzvišen postulat dolžne zvestobe do sebe, ne da bi bilo v navzkrižju z istotako dolžno lojalnostjo napram državi. Nasprotno. V interesu države je. Kajti lojalnost državljanov je najvarnejša — strategična meja za državo. Take meje pa si more država postavljati edinole z modro, pravično, dobrohotno, neozkosrčno politiko napram državljanom. Le s takim postopanjem more država pridobivati zaupanje pri državljanih, a to je neizogibni predpogoj zaupanja državljanov napram državi. Tem je treba dati trdno zavest, da jim njihovi različni interesi niso in da ne bodo nikoli ogroženi. Ta zavest varnosti ustvarja dobro razmerje med državo in nje državljani.

Kar zahtevajo južnotirolski Nemci v svoji programatični izjavi, zahtevamo tudi mi Jugoslovani v Julijski Krajini. To je tudi naš program od nekdaj. Na tem programu je bila vedno zasnovana naša politična in narodna borba. Naglašamo to posebno tudi z ozirom na zahtevo južnotirolskih Nemcev, naj vlada s svojimi odredbami in uredbami ne žali verskega čustvovanja ljudstva. Tudi v našem ljudstvu je verski čut globoko ukoreninjen. Ne bi bili verni tolmači mišljenja našega ljudstva, ako ne bi naglašali tega dejstva, ako si ne bi usvojili tudi te zahteve južnotirolskih Nemcev. S to zahtevo smo strnjeni v eno vrsto tudi mi v Julijski Krajini. Samo eno treba tu izrecno naglasiti. Vatikan sam, torej vrhna instanca katoliškega sveta, je ravno v zadnjih časih opetovano opozarjal, **da se stvar vere in cerkve ne sme spravljati v zavisnost od političnega in strankarskega življenja.** S tem je potegnjena črta med verskim in cerkvenim življenjem na eni in politično-strankarskimi borbami na drugi strani. Ta črta naj velja tudi pri nas. To se nam je zdelo z ozirom na naš sedanji položaj potrebno naglasiti. Izjavljamo pa ponovno, da bi bil pri nas — ob našem težavnem položaju — naravnost zločinec na bodočnosti našega naroda v Julijski Krajini, kdor bi hotel izzivati kak takozvani kulturni boj. Zahtevamo, naj vsakdo, predvsem pa državna uprava, spoštuje verski čut našega ljudstva. Pri tem pa hočemo ostati neustrašeni borci za ohranitev svoje narodnosti. In to proti **vsakomur,** ki bi ogrožal naše narodne in kulturne interese in nam odtezal pogoje za naš narodni obstanek. In s tem smo v popolnem skladu s programom južnotirolskih Nemcev.

Italija

Prva seja ministrskega sveta

RIM, 2. Snoči se je vršila pod predsedstvom g. Mussolinija prva seja novega ministrskega sveta. Seja je trajala tri ure in prisotni so bili vsi ministri, t. j. Diaz, Thaon de Revel, Federzoni, De Stefani, Tangorra, Gentile, Carnazza, De Capitani, Rossi, Cavazzoni, Di Cesaro in Giuriati. Službo tajnika je opravljal podminister Acerbo. Ministrski predsednik Mussolini je poročal o položaju v notranjosti države in je naglašal, da se glasom poročil posameznih prefektov vzpostavljajo polagoma povsod normalne razmere. Po zaslugi napora železniških oblastev je bilo v zadnjih 24 urah odpravljenih iz Rima 42.000 fašistov. Smernice, ki se jih bo držala nova vlada glede notranje politike, so sledeče: Vzpostavitev narodne discipline in reda, ki sta neobhodna predpogoja za razvoj dela in proizvodnje. Vlada bo nadalje podpirala vsako vzpodbudo za notranje pomirjenje, a bo obenem dajala razumeti — in sicer z dejanji in ne samo z besedami — da obstoja samo ena država, da izven te države ne more obstojati nobena druga. Ministrski svet je vzel z zadoščenjem na znanje, da se v državi vzpostavlja normalno življenje.

Nato je prešel ministrski predsednik na zunanjo politiko. Sporočil je, da se je te dni postavil v stike z zastopniki drugih držav. Prve prijateljske pogovore je imel v ministrstvu za zunanje zadeve z angleškim poslanikom Graham-om in jugoslovenskim predstavnikom Antonijevićem. G. Mussolini je povedal, da je prihod fašistov na vlado — deloma radi prejšnjih dejanj fašizma, deloma radi načina, kakor je dosegel svoj cilj — povzročil v prvem hipu v nekaterih mednarodnih krogih nekako vznemirjenje in bojazen. Toda brzojavke, ki jih je poslal načelnikom zavezniških vlad, so morali razpršiti meglo tega praznega vznemirjenja, kar dokazuje sicer tudi dejstvo, da se je položaj italijanske valute zboljšal. Nadalje je predsednik ministrskega sveta govoril o skorajšnji konferenci o vzhodnem vprašanju, ki se bo vršila v Lausanni, in o konferenci, ki se bo vršila v decembru v Bruslju in na kateri se bo razpravljalo o vojni odškodnini. Ministrski svet je vzel tudi to poročilo na znanje in je dal predsedniku najširša pooblastila. Nadalje je ministrski svet enoglasno odobril odgovor, ki ga je g. Mussolini poslal grofu Sforza, poslaniku v Parizu, kateri je bil dal ostavko.

O jadranskem vprašanju, ki ne daja nikakega povoda za vznemirjenje, se je razvila daljša razprava, posebno z ozirom na predlog ministra De Stefanija o ukrepih, ki so potrebni za povzdigo Reke v gospodarskem oziru. Ministrski svet je poveril ministru De Stefaniju nalogo, da sestavi čim prej tozadevne točne predloge. Ministrski predsednik je nato predlagal in ministrski svet je odobril, da bo vlada takoj po svoji programatični izjavi zahtevala od zbornice odobritev proračuna do 30. junija 1923. Ministrski predsednik je prosil posamezne ministre, naj izdelajo vsak za svoje področje do 10. t. m. kratko poročilo o programu, ki ga mislijo izvršiti. Ta program pa mora biti v skladu z dejstvom, da je treba čim prej vzpostaviti ravnotežo v proračunu.

Dolga in obširna je bila razprava o gospodarskem in finančnem položaju. Ministrski svet se je zložil glede sledečih točk: 1.) Potrebno je odpraviti vse urade in ministrstva, ki so odveč in povzročajo le stroške. — 2.) Primerno bi bilo, da se javni uradi, ki imajo primanjkljaj, prepustijo zasebni podjetnosti. — 3.) Potrebno je znova proučiti vprašanje preureditve birokracije in vlada bo zahtevala od parlamenta v tem oziru popolno pooblastilo. — 4.) Ministrski svet je priznal soglasno nujnost vprašanja izseljevanja; dotok italijanskih brezposelnih delavcev na delovne trge v inozemstvu se mora osvoboditi vseh ovir birokracije. — Nekateri ministri so podrobno razpravljali o varčevanju, ki ga nameravajo izvajati v javni upravi, toda ministrski predsednik je izjavil, da bo sklicana v najkrajšem času v ta namen posebna seja ministrskega sveta, na kateri se bo razpravljalo izključno o predlogih za izboljšanje državnega gospodarstva.

Ministrski svet se je enoglasno izjavil proti poimenosti vrednostnih papirjev. Minister Federzoni je podal obširne izjave o političnem in vojaškem položaju v Tripolitaniji, ki se lahko smatra za zadovoljivega, posebno vsled tega, ker so se zadnje operacije, ki jim je bil namen vzpostaviti prestiž in suverenost Italije v tej koloniji, popolnoma posrečile. Istotako je poročal o razmerah v drugih kolonijah. Ministrski svet je pooblastil ministra Federzonija, naj sporoči poveljstvu domačih in italijanskih čet v Tripolitaniji priznanje vlade. Na predlog ministrskega predsednika je sklenil ministrski svet, da se letos proslavi obletnica 4. novembra s sledečo manifestacijo: 1.) Kratek proglas se izda na prebivalstvo; 2.) V cerkvi S. Maria degli Angeli se bo vršila božja služba, katere se udeleži kralj z vsemi visokimi častniki. 3.) Po božji službi bodo šli vsi člani vlade pred oltar domovine in bodo klečali eno minuto pred grobom neznanega vojaka. 4.) Od 10 do 10'30 bodo zvonili vsi zvonovi širom Italije, da bodo spominjali Italijane na veliko obletnico zmage.

Ministrski svet je sklenil, da bo predlagal kralju, naj imenuje naučnega ministra Gentile za senatorja. Na podlagi sporazuma med ministrskim predsednikom in predsednikoma obeh zbornic parlamenta je ministrski svet sklenil, da se bo sklical parlament za dan 16. novembra. Nato je ministrski svet sklenil sledeča imenovanja in premeščenja: senator Lusignoli je bil imenovan za državnega ministra in ostane na svojem mestu kot milanski prefekt, Ferrara, prefekt v Ascoli Piceno, je stavljen na razpoloženje ministrstvu za notranje zadeve, a dosedanji kvestor Venzel je imenovan za prefekta v Ascoli Piceno. Prefekt na razpoloženju g. Guadagnini je bil določen za Tridentinsko Benečijo, kvestor Gasti je imenovan za prefekta v Paviji in postavljen na razpoloženje ministrstvu za notranje zadeve.

Preden je zaključil sejo, je izrazil ministrski predsednik Mussolini svojim tovarišem željo, naj bi bili pri vsaki seji ministrskega sveta prisotni vsi ministri, da dajo na ta način zgled narodne discipline. (Stefani).

Odgovor Poincarèja in Bonar Lawa na Mussolinijevo brzojavko

RIM, 2. Francoski ministrski predsednik Poincarè je poslal na Mussolinijevo brzojavko sledeči odgovor: «Zahvaljujem se Vam za Vašo vljudno brzojavko ter Vam zagotavljam, da se francoska vlada sedaj bolj kot kedaj prej čuti vezano na spomin na vojno pobratimstvo. Prepričana je kakor kraljeva italijanska vlada, da je za ohranitev svetovnega miru potrebna popolna vzajemnost med narodi, ki so s svojim skupnim naporom vojno zmagoslavno završili. Kakor Vi ima tudi francoska vlada trdno voljo delati neutrudljivo za razvoj svetovne civilizacije, prizadevajoč si vedno, da spravi določene narodne interese v sklad s splošnimi interesi človeštva. Podpisan Poincarè».

RIM, 2. Angleški ministrski predsednik Bonar Law je poslal ministrskemu predsedniku Mussoliniju sledečo brzojavko: «Zahvaljujem se Vam za prisrčno brzojavko, v kateri ste mi sporočili, da ste prevzeli odgovornost vlade. V odgovor Vam zagotavljam, da se vlada Nj. V. pridružuje Vaši želji po trajni vzajemnosti in trajnem prijateljstvu med obema deželama, ki sta prepričani, da se dajo interesi miru in civilizacije prav dobro pospeševati s prijateljskim in lojalnim sodelovanjem zavezniških držav. Podpisan Bonar Law».

Okrožnica ministra Giuriatija

RIM, 2. Minister za osvobojeno ozemlje je poslal svojim podrejenim uradom sledečo brzojavko: «Ko prevzemam ministrstvo za od sovražnika osvobojeno ozemlje, prisrčno pozdravljam vse funkcionarje ministrstva ter podrejenih uradov in zavodov. Kot vojni invalid in Benečan ni mogoče, da bi ne čutil globoke solidarnosti z vsled vojne oškodovanimi Benečani. Toda dati se moramo prepričati o potrebi, da se od države zahteva vedno manj, da bo denar, s katerim država plačuje, v kratkem času zopet dosegel normalno vrednost».

Začetek varčevanja

RIM, 2. Z včerajšnjim odlokom je bil preklican odlok od 25. marca 1922., s katerim je bilo podeljenih prefektu na razpoloženju Corrado Bonfanti Linarisu letnih 8000 lir v ime odškodnine za prebivanje in letnih 13.500 lir kot stanarino.

Jugoslavija

Ninčićev razgovor z novinarji

BELGRAD, 2. Danes dopoldne je minister za zunanje stvari dr. Ninčić sklical v svoj kabinet predstavnike tiska, katere je informiral o najnovejših dogodkih v Italiji. Po izjavah dr. Ninčića prihod fašistov na vlado ni izpremenil odnošajev med italijansko in jugoslovensko vlado. Ti odnošaji so slejkoprej korektni ter nimamo razloga, da se vznemirjamo. Alarmantnim vestem, katere so te dni prispele iz Italije, ni treba verovati.

Udeležba jugoslovenske države pri slavnostih v Bruslju

BELGRAD, 2. 11. novembra odkrijejo v glavnem mestu Belgije v Bruslju spomenik neznanemu vojaku. Belgijska vlada je poslala jugoslovenski vladi vabilo s prošnjo, da bi se tudi Jugoslavija udeležila teh svečanosti po posebni deputaciji. Belgrajska vlada je sklenila, da se odzove temu vabilu in pošlje v Bruselj posebno odposlanstvo.

Pred vzhodno konferenco — Pogajanja med Jugoslavijo in Grško

BELGRAD, 2. «Politika» poroča iz Aten: Med Venizelosem in grško vlado se vrši živahna izmenjava brzojavk o akciji grške delegacije na konferenci v Lausanni. Grški minister za zunanje stvari Politis je nameraval, da se še tekom tega tedna sestane z jugoslov. ministrom za zunanje stvari dr. Ninčićem, ker pa Venizelos namerava, da sam poseti Belgrad in Bukarešto pred začetkom konference v Lausanni, ako mu bodo pripustile prilike v Londonu in Parizu, še ni gotovo, ali se bo sploh vršil sestanek Politisa z dr. Ninčićem. V vsakem slučaju, ako Venizelos ne bo posetil Jugoslavije in Romunske, se bo Politis sestal z dr. Ninčićem ter bi se ta sestanek imel vršiti dne 4. novembra v Belgradu, ker je dr. Ninčić obvestil grško vlado, da mu notranja in zunanja situacija ne dovoljuje, da bi zapustil Belgrad.

BELGRAD, 2. V ministrstvu za zunanje stvari se pripravlja in urejuje ves material za vzhodno konferenco v Lausanni. «Tribuna» poroča, da se bosta kot delegata udeležila te konference dr. Ninčić in Voja Marinković.

Delo narodne skupščine

LJUBLJANA, 2. Po poročilih iz Belgrada bo narodna skupščina na svojem tekočem zasedanju predvsem razpravljala o teh-le zakonskih predlogih: 1.) Zakonski načrt o oborožitvi. 2.) Zakonski načrt o organizaciji vojske in o povišanju plač in draginjskih doklad častnikom in podčastnikom. 3.) Zakonski načrt o službeni pragmatiki državnih nameščencev. 4.) Zakon o vojni odškodnini in 5.) Zakon o invalidih.

Povratek dr. Šušteršiča v Ljubljano

LJUBLJANA, 2. Kakor čujemo, se te dni vrne dr. Šuštešič iz Woltersa na Tirolskem v Ljubljano. Dr. Šušteršič je že naznanil odvetniški zbornici obnovitev svoje prakse.

Čehoslovaška

Čehoslovaško-jugoslovenski dogovor o valuti dosežen

PRAGA, 2. Pogajanja med finančnim ministrom dr. Rašinom in zastopniki državnega bančnega urada na eni in jugoslovenskim finančnim ministrom Kumanudijem, njegovim pomočnikom dr. Plovšičem in glavnim ravnateljem belgrajske Narodne banke Novakovićem na drugi strani, so končala v popolnem sporazumu. Skleniło se je, da bo skupno delovanje belgrajske Narodne banke in čehoslovaškega bančnega urada urejeno tako, da bo prevzel bančni urad skrb za kurz dinarja v Srednji Evropi, belgrajska Narodna banka pa bo skrbela za stabilizacijo kurza čehoslovaške krone v balkanskih državah.

Povratek jugoslovenskih poslancev iz Prage

PRAGA, 2. Delegacija jugoslovenskih poslancev je odpotovala danes s posebnim vlakom v domovino.

Rusija

Boljševiška mornarica

RIGA, 1. Po poslednjih poročilih iz Revelja so začeli boljševiki graditi v Kronštatu 12 minonoscev, 4 križarke in 4 transportne ladje. Ves material prihaja iz Nemčije.

Službeno povabilo Rusije na vzhodno konferenco

MOSKVA, 2. Dne 30. pret. m. je izročil angleški zastopnik v imenu Angleške, Francoske in Italije sovjetski vladi pismeno povabilo za udeležbo na mirovni konferenci glede morskih ožin v Lausanni.

Francija.

Francozi in ostavka grofa Sforze.

PARIZ, 2. Razpravljajoč o ostavki grofa Sforze, pravi «Matin» sledeče: «Ako Mussolini ne namerava onemogočiti grofu Sforzi njegovo sodelovanje in ako na drugi strani ne namerava odpovedati rapallske pogodbe, je gotovo, da grof Sforza ne bo kratil svojih uslug vladi, ki je bila od kralja pravilno imenovana. Glede ostavke berlinskega poslanika Frassatija, pravi «Matin», da so jo povzročili popolnoma drugačni razlogi. Frassati, ki je oseben prijatelj bivšega ministrskega predsednika Giolittija, je delal za zbližanje med Italijo in Nemčijo, katero pa da je v novih razmerah postalo nemogoče.

Vtis Angorske note v Parizu.

PARIZ, 2. Polslužbeno poročilo pravi, da se smatra v političnih krogih nota, s katero naznanja angorska vlada svoj pristop h konferenci v Lausannei, za zadoščajočo. Kar se tiče ugovora angorske vlade proti povabilu carigrajske vlade na konferenco, se smatra, da to vprašanje ne sodi v kompetenco zaveznikov, temveč da je stvar angorske in carigrajske vlade, da se kakor v primeru prejšnjih pogajanj sporazumete glede zastopstva na konferenci v Lausannei. Vršili se bodo razgovori med pariško, londonsko in rimsko vlado, da se zogotovi sestanek konference v kraju in na dan, kakor je sklicana.

Alfred Capus umrl.

PARIZ, 2. Včeraj predpoldne je umrl znani literat Alfred Capus, član francoske akademije.

Anglija

Volilno gibanje v Angliji — Priprave za državnozborske volitve

LONDON, 2. Liste kandidatov za državnozborske volitve obsegajo sedaj 461 unionistov, 170 narodnih liberalcev, 320 neodvisnih liberalcev in 410 laburistov.

Poraz delavske stranke pri občinskih volitvah.

LONDON, 2. Do 1.30 ponoči objavljeni rezultati občinskih volitev razodevajo, da je delavska stranka doživela velik poraz v raznih volilnih okrožjih, kjer je imela do sedaj večino. V volilnem okraju Southwak, južno od Londona, so zgubili laburisti vseh 30 sedežev, ki so jih imeli; v Greenwichu so jih zgubili 13, v Shereditchu 22 in v Camberwellu 23. V Fulhamu, kjer je štelo laburistično zastopstvo 24 članov, je zgubila stranka vse mandate.

LONDON, 2. Nadaljna poročila glede izida občinskih volitev na deželi pravijo, da so izgubili laburisti do sedaj 162 sedežev, dočim so jih pridobili samo pet. V Plymouthu so izgubili 7, v Liverpoolu 9 mandatov. Konservativci so pridobili 100 sedežev, izgubili so jih 11.

Nemčija

«Rote Fahne» ustavljena

BERLIN, 2. Na temelju zakona o zaščiti države je šef policije ustavil komunistični list «Rote Fahne» v Berlinu na 14 dni. Vzrok te odredbe je napad na generala Grönerja, ki ga je priobčil časopis ob priliki proglasa na železničarje. Tudi shod železničarjev je bil prepovedan.

Volitve v Švici

BERN, 2. Izidi volitev za splošno skupščino so sledeči: Prejšnja skupščina je imela 189 članov, a sedanja 198 in sicer: radikalcev 59 (kakor prej); katoliških konservativcev 44 (prej 41); socialistov 43 (prej 38); stranka kmetov in meščanov 35 (prej 31); liberalno-konservativna skupina 10 (prej 9); politično-socialna skupina ter divjaki 5 (prej 8); komunisti 2 (prej 3).

Ogrska

Izgon židovskih družin iz Madžarske

BUDIMPEŠTA, 2. Listi poročajo, da je bilo v zadnjem času 15.000 židovskih družin izgnanih iz Madžarske. Izgon izvaja policija z največjo strogostjo. Za dan 30. oktobra je povabljenih 5000 Židov na budimpeštansko policijo. Med izgnanci so tudi ljudje, ki so igrali precejšnjo vlogo v madžarskem javnem življenju. Nekateri so intervenirali pri ministrskem predsedniku Bethlenu, da bi si izposlovali preklic, toda brez uspeha.

Vzhodno vprašanje

Volitve na Grškem v drugi polovici decembra

ATENE, 2. Službeno se objavlja, da se bodo vršile volitve v poslansko zbornico v drugi polovici meseca decembra. Odlok, ki je bil včeraj objavljen, določa formalitete za naturalizacijo beguncev, ki se volitev udeležè. Listi pišejo, da se proučuje vprašanje, kaj bi se naredilo, da bi se lahko udeležile glasovanja tudi grške kolonije. Bivši poslanci vzhodne Tracije se bodo sprejeli v državno zbornico kot častni člani.

Obtožene ministre bo sodil najvišji sodni dvor

ATENE, 2. Listi pravijo, da se Gunaris in ostali aretirani ministri ne bodo postavili pred vojaško sodišče, temveč da se bodo oddali najvišjemu sodnemu dvoru, tako kot določa ustava.

Nespravljivost angorske vlade nasproti carigrajski

LONDON, 2. Iz Carigrada poročajo: Ker je angorska vlada izjavila, da noče prisostvovati konferenci v Lausanni v primeru, da bo na njej zastopana carigrajska vlada, so poslali turški ministri vladi v Angori noto, v kateri prosijo, naj bo koncilijantna, ko vendar stremite obe vladi za istim ciljem. Angorska vlada pa je absolutno nedostopna ter odločena, da ne pripozna obstoja visoke porte. Vsled tega je sklenila, da ne odgovori ter da smatra carigrajska oblastva za pokrajinski svet.

Refet paša o turškem nacionalizmu

ANGORA, 1. Novoimenovani turški komisar vzhodne Tracije Refet paša je poslal v Carigrad izjavo, v kateri pravi: Čutim, da turški narod, ki je vzel v roke narodno suvereniteto, lahko izvrši še velika dela. Pridobljena s tolikim trudom in mukami se čuva narodna suvereniteta kot svetinja. Prebivalstvo Carigrada, četudi je ločeno od Angore, je navdušeno za nacionaliste, kajti Carigrad je srce, možgani, duša in luč velike domovine. Brez Carigrada ni in ne more biti turčizma.

Carigrajska delegacija pripravljena za odhod

CARIGRAD, 2. Ukrenilo se je že vse potrebno za odhod turške delegacije, ki bo sestavljena iz 25 do 30 oseb. Delegacija bo prispela v Lausanno 11. novembra.

V Traciji Turki ne smejo rekrutirati.

LONDON, 2. Ker so nekatera znamenja kazala, da nameravajo kemalovci izvršiti v Traciji rekrutacijo, so zavezniške vlade sklenile opozoriti angorsko vlado, da mora spoštovati vse točke mudanjskega dogovora.

Revolucija na Turškem — Sultan odstavljen

CARIGRAD, 2. Razmerje med angorsko in carigrajsko vlado je še vedno zelo napeto. Kemalisti nočejo odnehati od zahteve, da se carigrajska vlada ne sme udeležiti konference v Lausanni. Listi javljajo, da bo carigrajska vlada izdala danes o tej zadevi posebno objavo, nakar bo odstopila.

PARIZ, 2. **Listu «Chicago Tribune» javljajo iz Carigrada, da je angorska vlada proglasila sultana za odstavljenega in da je imenovala Kara Bekir pašo za guvernerja Carigrada. Nadalje si je angorska vlada pridržala pravico izbrati državnega poglavarja brez obzira na pravice dinastije. Poleg tega je angorska skupščina proglasila suverenost ljudstva in je sklenila, da se Turčija ne bo več imenovala Muslimansko carstvo, temveč turška država.**

Dnevne vesti

Resna beseda našim ljudem. Včeraj smo rekli v uvodniku, da izjava min. predsednika Mussolinija, da ni sklenjen noben dogovor za izpraznitev Dalmacije, utegne vzbujati sume in dvome. Ta beseda se nam ni zdela v skladu z njegovo izrazito izjavo, da ni nikake dalmatinske nevarnosti. Če bi bil Mussolini hotel reči, da Italija ne misli na izpraznitev tretje zone, potem ne bi držala njegova izjava glede «dalmatinske nevarnosti». Če bi se Italija izneverila sklenjeni in podpisani pogodbi, bi iz tega mogla vendar nastati možnost nevarnih zapetljajev. Našo nado, da ne pride do tega, podkrepljajo došli nam italijanski listi, ki hite zagotavljati, da je razburjenje, ki so ga izzvali v Jugoslaviji zadnji dogodki v Italiji prenagljeno in neupravičeno. Italija bo sicer — pravijo — varovala svoja narodna stremljenja, vendar pa da ni nikakega razloga za Jugoslavijo, da bi izpremenila svoje stališče napram Italiji. No, to so le mnenja listov. Uradno poročilo pa nam javlja pomembno dejstvo, da je ministrski predsednik pred vsemi drugimi stopil v stik z diplomatičnima zastopnikoma Anglije in **Jugoslavije.** Uradno poročilo naglaša tudi, da je bil razgovor povsem prijateljski. G. Mussolini je naglašal nadalje, da je bilo razburjenje v inozemstvu prvi hip — a to ne toliko radi prejšnjih dogodkov, kolikor radi načina, kakor je fašizem nastopil ob sedanjem

prevratu — razumljivo, da pa njegove brzojavke načelnikom drugih vlad morajo razpršiti to «atmosfero praznega alarma.» —

Zabeležili smo te izjave v opomin tistim našim ljudem, ki se jih polašča strah pred bodočimi in morda — kakor pravijo — bližnjimi dogodki.

In zopet: jezik na sodnijah. Včerajšnji «Piccol» priobčuje razsodbo kasacijskega dvora v Rimu z dne 17. okt. 1922., katera sama na sebi pomenja zopet napad na naše jezikovne pravice in bo gotovo dala povod za nove napade. Zadeva je na kratko sledeča: Proti italijanski tožbi je slovenska tožena stranka uložila slovenski odgovor. Ta odgovor je bil od tržaške zborne sodnije odbit s pozivom, naj se predloži v osmih dneh v italijanskem prevodu. Tožena stranka je proti temu sklepu uložila utok na tržaški pozivni dvor, kateri je utoku ugodil iz razloga, da so imele do sedaj slovenske stranke pravico ulagati slovenske spise, katera pravica je bila potrjena z odredbo guvernerja gen. Pettitija z dne 5. marca 1919. št. 1747. Proti tej odločbi je uložil tožitelj utok na rimski kasacijski dvor, kateri mu je dal prav in ovrgel odločbo tržaškega prizivnega dvora. Razsodba rimskega kasacijskega dvora ni nikakor vzor jasnosti in logičnega izvajanja ter se opira na to, da je bil na tržaški deželni sodniji italijanski jezik od nekdaj edini poslovni jezik in da je to potrjeno v dvornem dekretu z dne 20. septembra 1814. št. 1002 in da so vsi pozneje izdani zakoni, avstrijski in gori omenjeni odlok italijanskega guvernerja Pettitija, neveljavni. Kasacijski dvor konečno izreka, da je slovenski odgovor na tožbo «vsled dosedanje rabe» pravočasno uložen, da pa mora stranka predložiti italijanski prevod.

Mi smo v tem vprašanju že neštetokrat, ob različnih prilikah in na različnih mestih izrekli svoje mnenje in obrazložili svoje stališče. Kljubu konfuznemu zavijanju rimskega kasacijskega dvora govorijo dosedanji zakoni in ž njimi Pettitijev odlok za nas. Toda mi smo zadnji, ki bi se danes ob premenjenih razmerah sklicevali na suho besedo prejšnjih zakonov in celo več nego sto let starih c. kr. avstrijskih dvornih dekretov. Za nas veljajo razlogi praktični. Zahtevamo le, da naj bo pravica, ki se deli našemu ljudstvu, res pravica. To pa bo le tedaj, če bo naš človek v svojem jeziku lahko govoril s svojim sodnikom. Zahtevamo, naj se tudi v kolikor se tiče Slovanov, spoštuje moderno načelo neposrednosti sodnijskega postopanja. Zahtevamo, da naš človek radi tega, ker je rojen Slovenec, nima posebnih stroškov, posebnega davka in kljub temu še škodo, ko bo iskal pravice in ureditve svojih pravnih poslov pri sodnijah. To naj se uredi zakonitim potom in zadovoljni bomo; da bi uporabljali svoje jezikovne pravice v svrho napada na sodržavljane italijanske narodnosti, nam niti ne pada na misel. Hočemo le zakonito in pravično ureditev vprašanja. Protestiramo pa proti temu, da bi se na podlagi konfuznih razsodb kasacijskega dvora na bodisi kak način kratile naše pravice in se nam prizadevala nepotrebna škoda.

«Rudeča zarota». Pod tem naslovom je poročal včerajšnji «Popolo di Trieste», da so tržaški fašisti odredili zopet delno mobilizacijo «črnih srajc» za udušitev vsakega zarotniškega poskusa komunistov. «Piccolo» je stvar pa razblinil in znal povedati, da se je našla celo zaloga bomb, in sicer pri naših dobrih in miroljubnih Trebčanih. Uveriti smo se hoteli na licu mesta, kaj je na stvari. Potek fašistovske operacije v Trebčah je bil ta-le: Pred sinočnjim približno ob 22ih je vdrlo v vas od več strani približno 200 fašistov pod poveljstvom fašistovskega poročnika. Streljali so s puškami in samokresi v zrak že od Kolonje dalje, vstavljali ter preiskavali kogar so srečali. Pri mnogih so našli krivčke, te so jim pustili, ker jih kmetje rabijo za dnevno kmetsko delo, le nekega mladeniča so oklofutali, ker so mu našli rudeč robec. Slednjega so raztrgali, nato so omenjenemu preiskali še stanovanje v misli, da nemara najdejo pri njem kako orožje.

V društveni gostilni so naročili večerjo. Zasedba je trajala do 2. ure, nato je večina fašistov odšla, le ena četa je ostala v gostilni pri Stikoviču, «pripravljena na vsako eventuelnost», ker se le še ne morejo prepričati, da kolonjski gostje, ki so prišli včeraj popoldne v Trebče z mandolinami na izlet, niso v nobeni zvezi z domačini in hočejo po vsej sili odkriti v Trebčah «rudečo zaroto», ki je pač ni in ne more biti. Gre torej za nepotrebno strašenje naših miroljubnih okoličanov, ki se nam ne zdi nikakor na mestu. Sicer pa bi tukajšnji fašjo tudi sam moral vedeti, da niso naši okoličani nikaki — zarotniki.

Fašistom prepovedano nositi izven službe črno srajco. Vodstvo tržaške fašistovske stranke objavlja, da sedaj krožijo po mestu različni ljudje oblečeni v črno srajco ter zagrešajo čine nasilstva in prepotence. Da se ščiti čast stranke, odreja omenjeno vodstvo, da morajo vsi fašisti sleči črno srajco. Nosili jo bodo le tisti, ki bodo dobili ukaz od pristojnih fašistovskih oblastev. Posebne patrule bodo skrbele za izvršitev tega ukaza.

Delo je naša bodočnost. Prejeli smo: Požrtvovalnost za deco in žareč plamen ljubezni do svojega naroda. Ta plamen objema škedenjsko mladino v goreči ljubezni do svojega priljubljenega krožka. V svojem trudapolnem delu niso pozabili otročičev, ki se zbirajo v otroškem vrtcu, katerim brezplačno nudi materinsko zavetišče, hrano in zabavo. Ta mladina, zbrana v šked. D. K. jim nudi plemenito roko, roko pomoči.

D. K. posveča 5. nov. Novačanovo dramo «Veleja» v korist prepotrebnemu «Šolskemu društvu». Podpirati to velepomembno društvo je nas vseh sveta dolžnost. «Šolsko društvo» je naša bodočnost, tega naj se zavedajo vsi od inteligenta do najpriprostejšega kmeta, da je mladina naš up in naša tolažba. «Šolsko društvo» je naša zvezda vodnica, tega društva se moramo oklepati z vsem žarom naše ljubezni! Da zgradimo trden temelj, podpirajmo in žrtvujmo za naše prepotrebno «Šolsko društvo»! V slogi je gotova naša bodočnost in bodočnost je naše življenje.

Zatorej naša pot naj bo v nedeljo v Škedenj, da s svojo prisotnostjo pokažemo, da nam je pri srcu naša deca. Vsa čast šked. D. K., ki gre v vsakem oziru« Šolskemu društvu» na rok. Vsled tega mu želimo trajen obstanek in obilo uspehov na njegovih poteh. D. K. naj bo vsem društvom za zgled!

Kar se pa tiče obiskovalcev, je želeti, da bosta mesto in bližnja okolica častno zastopana in da bi tudi domačini ne zaostajali za njimi.

Naj dan bo 5. novembra naš sveti dan, dan, ki je vreden največje požrtvovalnosti. Zatorej, v nedeljo vsi v Škedenj! — Vaščanka.

Slovensko planinsko društvo opozarja svoje člane in prijatelje na jutršnji izlet na Čaven. Odhod iz Trsta ob 6.10 s kolodvora pri Sv. Andreju.

«V kraljestvu palčkov». V nedeljo 5. t. m. točno ob 5 in pol pop. ponovi «Šentjakobska Čitalnica» to čarobno in velezanimivo pravljično igro. Čarobna razsvetljava, pravljične kulise, kralj, kraljica, palčki so pri premieri človeka v duhu prepeljali v bajno kraljestvo vil in čudežev. Živahni norček vzbuja pri občinstu s svojo razposajenostjo obilo smeha. Sploh je človek prenešen duhom iz te solzne doline v bajno čarobni pravljični svet. Cene bodo znižane ter se upa, da bo občinstvo tudi pri ponovitvi do zadnjega kotička napolnilo dvorano. Pri premieri je igra vzbudila splošno očaranje. Pri ponovitvi se bo videla njena privlačna sila. Pridite in ne zamudite te redke lepe prilike.

Žensko dobrodelno udruženje v Trstu. Cenj. nabiralke članic so naprošene, da naberejo čim več članic ter povrnejo članske pole v svrho evidence še pred občnim zborom, ki se bo vršil 8. t. m. Ura in kraj se pravočasno objavi. — Priprav. odbor.

ad angleške volitve

«Veleja» za «Šolsko društvo». Kakor že javljeno, uprizori šked. D. K. v nedeljo 5. t. m. ob 4ih popoldne Novačanovo «Velejo», dramo v 3. dejanjih v korist «Šol. društva».

Vabimo cenj. občinstvo, da se v čim večjem številu udeleži predstave. Začetek ob 4ih. Točnost je odvisna od obiskovalcev samih, zatorej prosimo, da si pravočasno nabavijo vstopnice. Blagajna posluje eno uro pred predstavo.

Meščani, okoličani in domačini, vaša pot naj bo v nedeljo k «Veleji», da položite «dar domu na altar»!

Dne 19. t. m. repriza «Vražja misel».

Odbor.

Iz tržaškega življenja

Med možem in ženo. Včeraj popoldne se je pojavila na rešilni postaji Filomena Buranelo, stara 50 let, stanujoča v ul. Riborgo št. 20. Imela je več velikih bunk na glavi. Dejala je, da jo je pretepel njen mož.

Pod kolo je prišla včeraj zjutraj v ul. S. S. Martiri 80-letna Marija Del Bon, stanujoča v ul. Monfort. Dobila je k sreči le lahke poškodbe na desni nogi. Prepeljali so jo v domačo obskrbo.

Pijanci na vozu. Na dan Vseh svetih, ko je bil promet na istrski cesti najživahnejši, je drvel po ulici tovorni voz. Na njem se je nahajala skupina pijanih možakarjev. V svrho petja so kričali in se drli kakor obsedeni, a drveli so z vozom tako, da so bili mimoidoči v resni nevarnosti. — Mestni stražniki so aretirali voznika, ki je bil tudi vinjen. Imenuje se: Ivan Soller, star 40 let, stanujoč v Rocolu, Sette fontane št. 285.

Aretirana tatova. Včeraj zjutraj so policisti aretirali dva delavca: Ivana Conrada, starega 29 let in Viljema Smoleha, starega 28 let, oba stanujoča v ljudskem prenočišču v ulici Pondares.

Delavca sta bila uslužbena v perilnici v ul. Giovanni Boccaccio. Od tam sta po malem iznosila na varno za 3000 lir raznovrstnega perila. Za to delo sta zaslužila prenočišče v hotelu Coroneo.

Tatovi v stanovanju. Včeraj pri belem dnevu so vdrli neznanci v stanovanje Marije Piok v ul. della Pietà št. 6. Odnesli so za 450 lir zlatenine. Tatvina je bila naznanjena na policiji.

Tatovi v trgovini. Marija Tamburrini, lastnica trgovine v ul. S. Maurizio je zaprla včeraj zjutraj to trgovino in šla v mesto. Ko se je pol ure pozneje vrnila, je zapazila, da vlada v trgovini velik nered. Tatovi so namreč vdrli med njeno odsotnostjo v trgovino ter se polastili nekoliko steklenic vina in mnogo drugega blaga v vrednosti nad 500 lir.

Vesti z Goriškega

Osebne vesti. Dr. Ignacij Kobal, stolni župnik v Gorici, je postal te dni kanonik. — Msgr. dr. Jakša Brumat je imenovan za rektorja centralnega semenišča v Gorici. — Zdravnik dr. Rado Sfiligoj se je nastanil v Gorici in ordinuje v ulici Pietro Zorutti.

Smrtna kosa. V soboto po noči je umrl v Gorici znani vinski trgovec g. Andrej Abuja, oče, v visoki starosti. Pogreb, ki se je vršil v pondeljek, je bil veličasten, kvartet je pel žalostinke, pogreb je vodil stolni kanonik dr. Kobal. N. v. m. p.!

Deželni odbor v Gorici. Na deželnem odboru v Gorici so pričeli zopet uradovati. Dr. Pascoli vodi po nalogu faišstov deželni odbor. Ta je sestavil skrčeno listo uradnikov, kakih 30 za najvažnejše oddelke, ki se zopet sprejemajo v službo. Vseh drugih niso mogli upoštevati. (Po «Vedetti.») V torek zjutraj se je vršila važna seja ob navzočnosti goriškega župana, konzula Heilanda, generala Ferrarisa in kom. Pettarina. Kaj se je sklepalo, še ni znano.

Nov prefekt v Gorici. V pondeljek zjutraj je tajnik fašistovske sekcije v Gorici, inž. Ulivieri Umberto v sporazumu z vojaško oblastjo prevzel vodstvo civilnega komisarijata. Dal si je predstaviti uradništvo in je imel kratek govor. Sprejel je načelnike raznih uradov, med drugimi tudi šol. nadzornika Rubbio. Ta je dejal, da je potrebno, da se enako postopa s slovenskimi kakor z italijanskimi učitelji. Ulivieri ga je naprosil, naj začne z delom resne šolske obnove, ki smo jo pri nas zelo potrebni.

Občinski zastop v Postojni. «Piccolo» je objavil vest, da je bil občinski zastop v Postojni od fašistov razpuščen. Tudi radi tega sta bila poslanec Šček in dr. Besednjak pri konzulu Heilandu, ki je povdaril, da se je to izvršilo brez vednosti vodstva in da pošlje nemudoma v Postojno ukaz, naj se občinski svet takoj vzpostavi. Župan zasede vnovič svoje mesto in izkaže se mu čast, ki mu pritiče.

S Pečine. Ako bo vreme ugodno, ponovi tukajšnje društvo «Planinka» veselico dne 5. novembra točno ob 2. uri popoldne, z neizpremenjenim sporedom, razun da se bo pela tudi pesem Sattner-jeva «Nazaj v planinski raj» — Ker je bilo preteklo nedeljo slabo vreme, pričakujemo to nedeljo, obilne udeležbe.

Odbor »Planinke».

* * *

Vkljub slabemu vremenu se je vršila napovedana veselica ob precej obilni udeležbi. Na tem mestu moramo posebno pohvaliti naše sosede Ponikovce, ki so nas tako obilno obiskali. Zapomnili si bomo za prihodnjo njihovo prireditev. Iz drugih krajev je bila udeležba bolj pičla, vendar smemo biti zadovoljni.

Vsem dobrotnikom in udeležencem, vsem, ki so pripomogli, da je prireditev še tako dobro izpadla, se najiskreneje zahvaljuje

«Planinka.»

Dornberg. «Slovenska Čitalnica» v Dornbergu uprizori v nedeljo 5. novembra žaloigro v 5. dejanjih: «Mlinar in njegova hči». Igra je, četudi že stara, vedno lepa in zanimiva. Tudi mestna gledališča jo o «Vseh svetih» vedno rada postavijo na oder. Za igro vlada zanimanje tudi radi tega, ker ni bila v bližnji okolici še uprizorjena, a tudi oni, ki so jo že videli, si jo bodo spet radi ogledali. Začetek ob 3. uri popoldne v dvorani «Hranilnice in posojilnice». Nove izpremembe na odru nam je napravil g. Josip Bizjak, kulisni mojster iz Trsta.

Tatvina. Neznani zlikovci so izrabili novo nastali položaj v deželi, da je šla skupina mladeničev k opekarnarju Pahorju v Bukovico, se izdala za fašiste in izsilila 12000 lir. Oropala je tudi vso zlatenino in srebrnino, ki je bila v hiši in dala ultimatum, da mora pripraviti še 7000 lir do nedelje ob 2. uri popoldne. (To se je bilo zgodilo pretečeno soboto). Poslanca Šček in dr. Besednjak sta se podala radi tega k Heilandu, ki je izjavil, da dejanje v Bukovici najostreje obsoja in da se bo stvar strogo preiskala in bodo krivci kaznovani. Kot smo doznali, omenjeni storilci niso bili fašisti, ampak propalice, ki so hoteli izrabiti nastali položaj in delno zbeganost ljudstva v svoje grde namene. Naj bi se jih kaznovalo eksemplarično!

DAROVI

Naš znai Gorenjec J. T. daruje L 100; Doljak L 15 «Šolskemu društvu».

V «Edinosti» od 31. okt. je bilo pomotoma javljeno, da se je nabralo v Komnu po veselici 67 L in 10 Din. Glasiti bi se moralo 76 L in 10 Din.

Mesto cvetja na grob pok. Karola Glavič daruje N. N. L 20 za «Šol. društvo».

Književnost in umetnost

Kulturnim društvom! Nadalje si je »Prosveta« na novo nabavila sledeče igre:

Zbirka žaloiger: Ganghofer: Valenska svatba 4. Andrejev: Anfisa 4. Niscodemi: Perjanica (L'Aigrette) 3. Ibsen: Nora 3. Rovetta: Nepošteni 3. Meško: Na smrt obsojeni? 3. Eng. Gangl: Sin 4. Dr. J. Vošnjak: Lepa Vida 5. Weilen: Edda 4. Pfeifer-Hostnik: Lowoodska sirota 4. Tučić: Golgota 3.

Zbirka veseloiger: Nušić: Svet 4. Strauss: Zlata skleda 3. Fulda: Maškerada 4. Trejac: Kdo je mrtev? 3. Thomas: Charleyeva teta 3. Laufs: Velika repatica 3. Laufs: Zapirajte vrata! 1. Laufs: Popolna žena 1. BBalucki: Težke ribe 3. Sardou: Dobri prijatelji 4. Taube: Sadrov kipec 3. Kotzebue: Pot do srca 1. Brisson: Neznanka 4.

Zbirka ljudskih iger: Morre: Revček Andrejček 5. Anzengruber: Krivopriseženik 3. Dennry: Marijana 5. Mosenthal: Deborah 4.

Razne druge igre: Svoboda: Grča 3. Champol-Catulle: Simona 5. Champol-Catulle: Častna zmaga 5. Bolten: Trnjulčica 5. Barret: V znamenju križa 5. Markič: Janko in Metka 3. Jadranski: Zlata Bajka 5. Nolff: Precijoza 4.

Borzna poročila.

Tečaji:

Trst, dne 2. novembra 1922.

Jadranska banka	136
Cosulich	363
Dalmatia	362
Gerolimich	1500
Libera Triestina	433
Lloyd	1400
Lussino	665
Martinolich	159
Oceania	140
Premuda	361
Tripcovich	295
Ampelea	650
Cement Dalmatia	345
Cement Spalato	304

Tuja valuta na tržaškem trgu:

Trst, dne 2. novembra 1922.

ogiske krone	—.95.— 1.05
avstrijske krone	—.03.— —.03
češkoslovaške krone	76.—.— 77.—
dinarji	38.40.— 38.80
leji	15.—.— 16.—
marke	—.52.— —.57
dolarji	22.70.— 23.10
francoski franki	164.—.—166.—
švicarski franki	422.—.—427.—
angleški funti papirnati	103.25.—104.—

ZAHVALA.

Ob priliki izgube svoje drage

AMALIJE

čutim se dolžnega, da se zahvalim vsem onim, ki so hoteli biti deležni moje žalosti in počastili pokojnico bodisi s spremstvom pri pogrebu, bodisi z darovanjem cvetic.

Posebna zahvala veljaj g. župniku, družini Simeoni, pevcem za ganljive žalostinke in domačim dekletom in fantom.

OPČINE, 2. novembra 1922.

(691) JOSIP OSTROUSKA.

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2'—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4'—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

SOBA, prazna ali meblirana z uporabo kuhinje, se išče. Ponudbe pod «Mirna» na upravništvo. 2002

DUHOVITA MLADENKA, siromašna, izvanredno čvrstega značaja, s popolnim znanjem slovenskega in nemškega jezika in deloma ruskega in italijanskega, želi znanja s sorodno dušo. Pisati: poštno ležeče, «Russ. Conversation», Trst. 2003

DRUŽABNIKA, ki bi razpolagal s kapitalom od 50.000 lir dalje za ustanovitev tovarne čevljarskih kopit, išče tovarniški delovodja (Čeh), prvovrsten strokovnjak. Pojasnila daje Ciril Del Cott, Loka pri Zusmu, Jugoslavija. 2000

MLEKARSKO DRUŠTVO v Kobaridu rabi nujno stroj za posnemanje mleka (Centrifugo) in stroj za izdelovanje surovega masla. Lastniki že rabljenih, dobro shranjenih strojev, naj naslovijo ponudbe na mlekarno v Kobaridu. 2001

POZOR! Krone, bisere, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Beleli Vita, via Madonnina 10, I. 82

ZDRAVILA za vse živinske bolezni, redilni prah, fluid za konje, se dobi v lekarni v Il. Bistrici. 28/4

ZDRAVILA za vse živinske bolezni v lekarni v Sežani. 83/4

VREČE od cementa kupujem v vsaki množini. — Kuret, Settefontane 1, Trst.

CUNJE po 30, star papir, železo 25 in druge kovine kupujem po visokih cenah. Solitario št. 14. 51

Št. 1159.

RAZPIS SLUŽBE.

ŽUPANSTVO BILJE razpisuje provizorično mesto

občinskega tajnika

z mesečno plačo 500 lir. Zahteva se znanje slovenskega in italijanskega jezika. Prednost imajo oni, ki imajo kaj prakse v tajništvu.

Ponudbe naj se pošljejo županstvu do 20. novembra.

(1690) ŽUPANSTVO.

POHIŠTVO.

NOVI DOHODI: poročne sobe, solidno, slavonsko delo, javorjeve, črešnjeve, jesenove, mahagonijeve, hrastove L 1700, naslonjači L 48.—, Železne postelje s kovinasto vzmetjo L 150.—.

TÜRK, Via S. Lazzaro št. 10.

VELIKA IZBERA

Za pošiljatve na deželo najboljša, brezplačna embalaža.

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatic, lisic,

dihurjev, vider, jazbecev, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16 88

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Dobre in moderne obleke

za moške, dečke in otroke v veliki izberi 58 po konkurenčnih cenah.

Adolfo Kostoris

Trst, Via Carducci 39.

Oglejte si izložbe, da se prepričate!

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebianca štev. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt

Št. telef. 25-67.

PODLISTEK

Igralec, ki dobiva.

Spisal **Mavricij Jókai**

Iz madžarskega izvirnika poslovenil

Ivan Koštiál 31

Zato so prebivalci tega pasù zelo izbirčni in ekskluzivni — saj dandanašnji je takò težko razločiti pravega gentlemana od imitacije kakor zlato od similora (s. je zlatu podobna zlitina iz 7 delov bakra, 3 delov rumene medi in 1/5 cina). — Da se kdo vozi v tilburyju in vzdržuje služabnika-zamorca, ne dokaže ničesar, redovi, trakovi na prsih so smešna reč; še priporočilna pisma nimajo veljave — človek s takimi je lehkó slepar na debelo, pustolovec, profesionalen kvartopirec. Na take «profesorje» treba paziti, da se na kak način ne pritihotapijo v svetišča visokega svetá. — Sreča, da imajo pripadniki teh ekskluzivnih slojev nekak instinktiven čut, s katerim spoznajo pustolovca tudi sredi svoje vrste — kakor spoznajo Indijanci plemena Omagna Čipevejca, ki se je med nje prikradel, po — duhu. — Obstoji nekaka skromnost, spojena z impertinenco, v katero se mora človek vživeti, da je videti avtokton. Kdor se te ni naučil doma v gradu svojih pradedov, se sam izda, če jo hoče imitirati. Zaman ga mora služabnik zvati grofa, zaman dvori malim plesalkam, zaman vzdržuje konje - dirkače, zaman deli zlate za napitnino — oni tam zgoraj občutijo na njem, da ne spada med nje. V kavarni, na turfu, v hotelu se spuščajo ž njim v razgovor, držijo njegove denarne stave, igrajo ž njim karambol, makao — tja lehkó pride vsak tujec; v javnih igralnicah ni razločka čina (dostojanstva), nikogar ni sram, ako dobi v igri tak denar, ki ga je kdo ukradel iz javne blagajne ali iz zakupa pariških kloak. Nihče ne vprašuje, ali je bil neznani «partner» (soigralec) pred igro podlež, ali bo samomorilec po igri. Če kdo spozna soigralčevo igro za nekorektno, ostane ter ga pusti, še lahke noči ni treba da bi mu voščil. Toda da bi kdo iz pravega visokega svetá kateremu izmed neznancev dejal: «Gospod, če znate igrati l'hombre, vstopite s tole mojo vizitko v palačo v «Rue de Rivoli», je treba, da zavoha na njem to, po čemer spoznavajo Indijanci plemena Omagua eden druzega. — Ta previdnost je bila v tistih časih toliko bolj potrebna, ker je bil Pariz tedaj zbirališče vseh pustolovcev vse zemlje, polno tujcev, ki so bili tuji ne samó Parizu, marveč tudi eden drugemu. Tudi francoska aristokracija, vračajoča se iz prognanstva, je prinesla na enkrat toliko visokodonečih naslovov v promet, da se je človek kar sramoval, če ni imel pred svojim imenom kakega grofa ali markiza — nasprotno pa pravi vojvode se niso sramovali (otvarjati) pričenjati na vsak korak takih podjetij, ki so v tesnem sorodstvu s sleparstvom Alkimija, perpetuum mobile, leteči zrakoplov, kamen modrijanov, vedeževanje in drugo tako sleparstvo je imelo svoj izvor naravnost v ozračju najvišjega plemstva, tako da je morala biti prava gospoda zelo previdna še celò nasproti svojemu sloju. —

Ta čarodejski krog je Metél predrl. Odkril je Behringov preliv v najvišji ledeni pas. — Kar je bil storil pri karambolni igri — to je bil omaguanjski vonj v lastnem pragozdu. To lehkó storí le pristna, nemešana «modra kri»: da cel kapital, ki je že vržen v njegov klobuk in ki ga je pridobil na čisto korekten način — brez kake pomoči slepe sreče — da tak kapital zopet iztrese na mizo, pa še na tak način, ki nasprotnikovega ponosa ne užali — to je taka poteza, ki podobo plemenitega človeka izpopolnjuje ter ga napravlja «velikega gospoda». — Ta ne šteje klobuka, polnega zlatá, za odškodnino za to, da mu potlej v drugi minuti obrne vsa družba hrbet ter da ga v bodoče vsakdo prezira, s komer se sreča. Ta hoče pokazati, da je pristen velik gospod! — In dosegel je cilj. Povabili so ga v palačo v Rue de Rivoli in odtlej je bil tam domač. — Tukaj je bil zaključen igralski klub aristokratskih krogov. — V «Palais royalu» so po navadi igrali v zabavo v Rivolijski ulici pa je bila igra namen. Tu ni bilo niti koketnih krasotic niti okrepčila raznašajočih ženskih pažev niti rimskih kanefov; sem so imeli pristop le moški ter druzega niso počenjali kot igro za velike zneske. — Metél ni vzbujal pozornosti s svojo posebno srečo: zdaj je dobil, zdaj izgubil, in mislili so o njem, da igra jako «fair» (lepó). —

Pogosto je igral s igralci, slabšimi kot on, in se ni jezil, če so ga potolkli. Tako so se jele simpatije nagibati k njemu. Manjše moči so tvorile skupino okrog večjih, ki so jih začele imeti za predborilce. — Bil je tam neki ruski knez, (njegovega imena ni zapisala naša kronika) ki je igral z impertinentno srečo ter se tudi ni sramoval, da čutijo njegovo prepotenco. To je trajalo dotlej, dokler se nista sešla z Metélom — odslej je bilo konec njegovemu «prestižu». Visoki klub je spremljal z vsem interesom to borbo, ki se je nazadnje razvila med tema močnima borcema. Odlični turnirji so se vršili pri zeleni mizi; konec je bil ta, da je bil ruski knez zelò slabe volje. — Kolikšen je bil Metelov dobitek, se ni moglo vedeti, ker v tistem klubu niso polagali gotovih denarjev na mizo. Vsakdo je zapisal na vizitko tisti znesek, ki ga je bil zaigral, in tega je drugi dan do poldneva plačal. O svoji izgubi pravi gentleman nima navade tožiti; o tem pa, koliko je zaigral, še ne-gentelman ne govori rad. — Rus je bil dosti prebogat, da bi bila izguba pri kvartanju povzročila kako spremembo v njegovem sijajnem načinu življenja; in prav tako se ni opažalo na Metelovih navadah, da mu je bila sreča naklonjena. Živel je umaknjen, dasi se ni odpovedal udobnosti in dobrega okusa. Kjer je bilo treba, je bil tudi radodaren; udeleževal se je zabav; iskal je tega, kar je dobro in drago; toda kar je najdražje, temu se je ogibal: ženskam. —

A ta dušeslovna izkušnja je zdavnaj ugotovljena, da tiste štiri dame v kartah vedno iščejo za peto. Gola laž je, da «kdor je v igri srečen, je v ljubezni nesrečen in obratno» —; kdor ima srečo v igri, jo ima tudi v ljubezni. — Metél ni imel te strasti. Toda oni dve sreči sta dvojčka. —

Dosti neverjetnega se dogaja v življenju. Med te reči spada čudežni slučaj, da pride mlad junak, poln življenja, orijentalnega temperamenta recimo v Babilon, kjer žrtvujejo vsi narodi sveta v templjih Militinega ali Venerinega kulta, — da obišče vse te templje ter pride iz njih tak kakor Jožef od Putifarke — še toliko srečneje, da svojega plašča ne pusti tam. — «Kaj si iz kamena?» so vprašali Metéla pogosto njegovi gentlemanski tovariši — «Nisem. Le take ženske še nisem našel, ki bi mi v resnici ugajala». — Tudi to je nekaj novega! Moški, ki se dela dragega! — Tečejo za njim, lovijo ga, omrežujejo ga z zapeljavanjem — on se pa ne dá ujeti. — Morda ga drži kaka sanjarska ljubezen pod čarom? Morda je komu prisegel zvestobo in to varuje? — Ali morda zna delati takó skrivoma, da nihče ne zvé? — To so lehkó ugibali! Nihče ni nikoli uganil sam iz sebe, zakaj deva mlad kavalir, vzgojen v gosposkem ozračju, v igri pridobljeni denar v stran. — In kaj, če kdaj res naleti na žensko, ki mu res ugaja? — Odločilo se bo, kaj bo iz njega. —

(Dalje).